Activiteit 1.4

Opstekers en afbrekers

Doel Blok 1

Groepsvorming en een positief sociaal klimaat, waar leerlingen zich mede verantwoordelijk voor voelen.

Kern van de activiteit

De leerlingen genieten van positieve aandacht, geformuleerd in een opsteker en leren elkaar opstekers te geven.

Woorden

de opsteker, blij, de afbreker, verdrietig

Hulpzinnen

- Ik geef een opsteker
- Dank je wel!
- Dat is een afbreker

Materialen

- Illustratie De opsteker
- Illustratie Blij
- Illustratie De afbreker
- Illustratie Verdrietig
- Illustratie Tafelrondje per tweetal
- Aap en Tijger
- Vier bakjes met kralen
- Een sterk koord om de kralen aan te rijgen
- Werkblad Opstekerkaartje

Voorbereiding

-

Aap geeft opstekers

De leerlingen zitten in de kring. Vraag een van de 'Helpende handjes' Aap op te halen.
Laat Aap **opstekers** geven aan de leerlingen: *Wat lief dat ik weer mee mag doen! Wat zijn jullie aardig voor mij!*
Wat leuk Aap dat je dat zegt! Daar worden wij **blij** *van!* Laat de illustratie Blij zien aan de leerlingen. *Als jij aardige dingen zegt dan worden wij blij.* Steek uw duim hierbij omhoog.
Dat noemen we een **opsteker***!* Laat de illustratie Opsteker zien.
Kijk maar naar ons Aap, allemaal blije gezichten. Van een opsteker worden we blij.
Laat Aap de kring rondkijken.
Aap: *Oh ja, ik zie het! Blij, blij, blij!* Zegt hij terwijl hij verschillende leerlingen aankijkt.
Aap vertelt vrolijk: *Ik haal even mijn vriend! Wacht even!*

Terwijl u met Aap en Tijger terug loopt naar de kring, moppert Tijger tegen Aap: *Doe niet zo stom Aap! Ik wil lekker slapen. Stommerd!*
Verwelkom Tijger en vraag aan Aap of hij het aardig vindt zoals Tijger praat.
Aap schudt nee en zucht diep.
Dat is een afbreker, *Tijger, als je iets onaardigs zegt.*
Laat de illustratie Afbreker zien. *Daar word je* **verdrietig** *van.*
Laat de illustratie Verdrietig zien. *Kijk maar naar Aap.*
Zullen we afspreken dat we opstekers geven aan elkaar? Daar worden we blij van. Wijs naar de illustraties.
Geef Tijger een opsteker. Gebruik daarbij de hulpzin: **Ik geef jou een opsteker!** *We vinden het heel fijn dat jij er bent!*
Tijger: *Dankjewel!*
Kunnen jullie een opsteker aan Aap en Tijger geven?

Vraag ook Tijger nu (in het begin een beetje aarzelend) een opsteker te geven aan de leerlingen.
Vraag hoe Aap en Tijger zich nu voelen.

Vat samen: *Afbrekers zijn niet leuk* (laat de illustratie zien). Doe uw duim omlaag.
Opstekers zijn leuk (laat de illustratie zien). *Doe uw duim omhoog. We gaan veel opstekers geven. Daar worden we blij van!* (laat de illustratie Blij zien).



Opstekerketting

Zet vier bakjes met gekleurde kralen op verschillende plekken in de kring. *We gaan samen een opstekerketting maken. We werken om de beurt.* (Deze oefening is een voorloper op de coöperatieve werkvorm Tafelrondje per tweetal).
Laat vier leerlingen tegelijk een kraal pakken uit een van de bakjes en weer gaan zitten. Laat zo steeds vier leerlingen een kraal uit de bakjes kiezen.
Pak het koord en demonstreer de bedoeling: rijg uw kraal aan het touw. Rijg ook zichtbaar het opstekerkaartje aan de ketting, zodat leerlingen zien waar het om gaat.

Laat alle leerlingen hun kraal aan het touw rijgen. Ook Aap en Tijger mogen een kraal kiezen. Knoop tot slot de uiteinden van de ketting aan elkaar.
Demonstreer de bedoeling van de ketting. Zeg de hulpzin **'Ik geef jou een opsteker'**, geef een leerling een opsteker en hang de ketting om zijn nek. Besteed aandacht aan het effect, ook het non-verbale gedrag.
Laat de illustratie Blij zien. *Van een opsteker word je blij.*

Stimuleer de leerling de ketting door te geven aan een andere leerling, vergezeld door een opsteker. Als een leerling een opsteker niet weet schiet Aap te hulp en fluistert bij de leerling in het oor of Aap geeft de opsteker namens de leerling.
We gaan de opstekerketting elke dag gebruiken. Heb je de ketting, dan mag je hem doorgeven aan een ander. Je mag er dan een opsteker bij geven. We zorgen ervoor dat iedereen hem een keer krijgt.

Vat samen: *We geven iedere dag opstekers. Dan worden we blij.* Laat hierbij de illustraties De opsteker en Blij zien.

Leerkrachtgedrag

- Hang de illustraties De opsteker, Blij, De afbreker en Verdrietig boven de Vreedzame School tafel.
- Geef de Helpende Handjes iedere dag een opsteker. Zo geeft u iedere leerling volgens een vaste structuur regelmatig opstekers.
- Signaleer opstekers en complimenteer de gever ervan. Leerlingen zijn zich niet altijd bewust van het feit, dat ze een opsteker krijgen. Benoem dit voor de leerling en bedank de gever.
- Benoem afbrekers, maar maak er geen toestand van. Wijs eventueel alleen naar de illustratie en laat met uw mimiek zien dat dit niet de bedoeling is.
- Sommige leerlingen kunnen afwijzend reageren op een opsteker. De leerling weet zich er geen raad mee. U kunt dan zorgen dat u indirecte opstekers geeft. Bijvoorbeeld door te zeggen: Vraag het maar even aan hem, hij kan dat goed! Of: Kijk maar naar zijn mooie bouwwerk, dan zie je hoe je de brug kunt maken. Knap hoor, die brug!

Ook kan het zo zijn dat het niet weet hoe het moet reageren op een opsteker. In dat geval kunt u voordoen hoe de leerling ‘dankjewel’ kan zeggen.

- Bij sommige leerlingen zal het niet zichtbaar zijn of ze genieten van een opsteker. Dit kan te maken hebben met het feit dat ze het niet gewend zijn opstekers te krijgen of omdat ze getraumatiseerd zijn en weinig emotie kunnen tonen.
- Als leerlingen qua taalvaardigheid voldoende in staat zijn om elkaar opstekers te geven, kunt u ervoor kiezen af en toe een opstekerrondje te doen. Laat leerlingen elkaar om de beurt een opsteker geven en daarbij de opstekerketting doorgeven.